

Kastamonu Turizm Çalışmalarının UNESCO Miras Listeleri ve Programlarına Hazırlık Sürecinde Kurumsallaşma ve Yerel Kalkınma Özelinde Değerlendirilmesi

Begüm Hazal Kurt
Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı
bhkurt@kuzka.gov.tr
<https://orcid.org/0000-0002-3188-2777>

DOI: <https://doi.org/10.37847/tdtd.1067042>

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Makale Gönderim Tarihi: 02.02.2022

Makale Kabul Tarihi: 27.04.2022

Özet

Amaç: Bu çalışma, Kastamonu'nun UNESCO Miras Listeleri ve Programlarına hazırlık sürecini yerel kalkınma ve kurumsallaşma açısından değerlendirerek literatüre katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Yöntem: Bu makale, Kastamonu Gastronomi Eylem Planını (2021-23), UNESCO Misyon Belgesini (Mission Statement), UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı Başvuru Formunu ve Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarını temel alarak Kastamonu turizm çalışmalarını yerel kalkınma ve kurumsallaşma özelinde incelemek için bir vaka çalışması olarak kullanıyor.

Bulgular: Şehirlerin UNESCO Programları ve Miras Listeleri hazırlık süreçleri farklı aktörler arasında iş birliği geliştirmeyi ve iş birliği kültürü oluşturmayı teşvik eder.

Tartışma: Turizm pek çok ulusal ekonomi için gelir kaynağı yaratan önemli bir sektördür. 2019 yılında 1,4 milyar dolar uluslararası turizm gelirleri ile istihdama önemli katkı sunmaktadır. (UNWTO, 2020). Turizmin etkisinin büyüklüğü destinasyonlar arasındaki rekabeti artırırken her bir destinasyon marka değerini artırmaya yönelik çalışmalara da hız vermektedir. Bu değeri olumlu yönde etkileyen unsurlardan biri de destinasyonun belli standartlara sahip olduğunu gösteren uluslararası etiketler ya da bir diğer ifade ile marka değer taşımalarıdır. Bu noktada, Türkiye'de de destinasyonlar uluslararası ağlara dahil olmak için önemli çalışmalar yapmaktadır. Özellikle son yıllarda, artan başvuru sayısı ile öne çıkan UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı, şehirlerin marka değerlerini artırmak için hazırladıkları rekabetçi programlardan biridir. Yedi yaratıcı tema üzerine kurulu programa, Kastamonu da gastronomi şehri olmak için çalışmalarını sürdürmektedir. Bu çalışmada Kastamonu UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı hazırlık sürecinin kurumsallaşma ve yerel kalkınmaya etkileri değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kastamonu, UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı, Yerel Kalkınma, Uluslararası Kurumlar, Kurumsallaşma

Evaluation of Kastamonu Tourism Studies in terms of Institutionalization and Local Development in the Preparation Process for UNESCO Heritage Lists and Programs

Abstract

Purpose: This study aims to contribute to the literature by evaluating Kastamonu's preparation process for UNESCO Heritage Lists and Programs in terms of local development and institutionalization.

Method: This article uses Kastamonu tourism studies as a case study to examine local development and institutionalization based on Kastamonu Gastronomy Action Plan (2021-23), UNESCO Mission Statement, UNESCO Creative Cities Network Application Form and Sustainable Development Goals.

Findings: The preparation processes of cities for UNESCO Programs and Heritage Lists encourage cooperation between different actors and create a culture of cooperation.

Discussion: Tourism is an important sector that creates a source of income for many national economies. With its international tourism revenues of 1.4 billion dollars in 2019, it makes a significant contribution to employment (UNWTO, 2020). While the magnitude of the impact of tourism increases the competition between destinations, it also accelerates the efforts to increase the brand value of each destination. One of the factors that positively affect this value is international labels showing that the destination has certain standards, or in other words, they have brand value. At this point, destinations in Turkey are making important efforts to be included in international networks. Standing out with the increasing number of applications in recent years, the UNESCO Creative Cities Network is one of the competitive programs that cities try to be involved in increasing their brand value. With the program based on 7 creative themes, Kastamonu continues to prepare to become a gastronomy city. In this study, the effects preparation process of Kastamonu in regard with UNESCO Creative Cities Network will be evaluated in terms of institutionalization and local development .

Key Words: Kastamonu, UNESCO Creative Cities Network, Local Development, International Organization, Institutionalization

Giriş

Türkiye’de farklı düzeydeki pek çok aktör, çeşitli projelerle uluslararası kurumların programlarına dahil olmakta ya da bu yönde hazırlık ve çalışmalar yürütmektedir. Aktörlerin temel motivasyonu, markalaşma ve tanıtım çalışmalarına katkı sunacak birer “marka değere” sahip olmak iken, bu perspektifle yürütülen faaliyetler çoğu zaman istenilen etkiyi yaratmaktan uzak kalmaktadır. Uluslararası kurumların programlarına yönelik hazırlık ve çalışmalarını markalaşma-tanıtım neden-sonuç ilişkisi üzerinden değerlendirmek yerine daha geniş bir bakış açısıyla yapılacak analizlerin “marka değer” olmanın etkilerini kuvvetlendireceği düşünülmektedir.

Uluslararası kurumlar misyonlarına uygun politika araçları geliştirir ve bu politikaları, misyonunu destekleyecek şekilde mümkün olduğu kadar geniş bir alana yaymayı amaçlar. Uluslararasından yerele, yerelin bu süreçlere entegre olmasını sağlayacak destek mekanizmaları oluştururlar. Bu durum, yerelde yönetim mekanizmalarını ve politikalarını hayata geçirmeyi teşvik eder.

Bu çalışma, UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı (YŞA) kapsamında hazırlıkları devam eden Kastamonu şehrinin yönetim mekanizmalarını ve yerel kalkınma dinamiklerini Kastamonu Gastronomi Eylem Planı (2021-23) çerçevesinde değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda, yapılan çalışmalar ve şehrin gastronomi eylem planının kamuoyuyla paylaşılmasına kadarki süreç “yerel kalkınma” ile “yönetişim ve kurumsallaşma” kavramları üzerinden değerlendirilecektir. Bu doğrultuda, uluslararası kurumların, yerelin yönetim ve kurumsallaşma süreçlerine nasıl katkıda bulunduğu Kastamonu UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı gastronomi şehri adaylık çalışmaları üzerinden ele alınacaktır. Kurumsallaşmanın temeli, yerele katkıları ve UNESCO

sürecinin yerel kalkınma dinamiklerine etkileri Kastamonu'nun UNESCO Miras Listeleri ve Programlarına ilişkin çalışmalarını üzerinden değerlendirilecektir.

Kastamonu UNESCO Masalarının Yönetişim ve Kurumsallaşma Süreçlerine Etkileri

2.Dünya Savaşı'nın getirdiği yıkım sonucunda, benzer süreçlerin tekrar etmemesi, *dil, din, etnisite, cinsiyet ayrımı gözetmeksizin* eğitimi, bilimi ve kültürü esas alarak iş birliğini teşvik eden ve barışı ve güvenliği desteklemek misyonuyla 16 Kasım 1945 yılında Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO) kurulmuştur (UNESCO, 2018a) (UNESCO, 2018b).

Bu yıllarda kurulan tek uluslararası kurum UNESCO olmadığı gibi, pek çok farklı alanda uluslararası iş birliği kurumsallaşmaya başlamıştır. Dayanışma ve diyalog kültürü yaratmayı amaçlayan kurumsallaşma süreçleri, küreselleşmenin de etkisiyle farklı düzeylerdeki aktörler (yerel, ulusal, uluslararası) arasında iş birliğini güçlendirmeyi teşvik etmektedir. Uluslararası alanda sorunların tekil aktörler tarafından çözülmesinin giderek zorlaşması ve iş birliğine ihtiyaç duyulması; bununla birlikte, kültürlerin konuları ele alış biçimlerinin ve çözüm yöntemlerinin farklılığının getirdiği dinamizm sürecin etkinliğini artırmaktadır.

2004 yılında UNESCO programı olarak hayata geçen Yaratıcı Şehirler Ağı (YŞA), *edebiyat, film, müzik, zanaat ve halk sanatları, tasarım, gastronomi ve medya sanatları* olmak üzere 7 yaratıcı tema üzerinden "şehir" merkezli bir yerel kalkınma programıdır. Merkezine kültürü ve yaratıcılığı alarak yerel kalkınmayı ve sürdürülebilirliği desteklemesi, farklı temalarda iyi uygulamaların bir uluslararası ağ içerisinde paylaşarak aktörlerin iş birliğini güçlendirmesi ve farklı toplumsal katmanları bir araya getirmesi YŞA'nın temel amaçları arasındadır (UNESCO, 2017). YŞA, 2015 yılında ilan edilen Sürdürülebilir Kalkınma 2030 Gündemini destekleyerek sürdürülebilirliğe yerelde de katkı sunmayı misyon edindiği görülmektedir.

UNESCO YŞA'ya hazırlık süreci ve dahil olunursa sonrasındaki eylem planının kapsamı kurumsallaşma ve yönetim mekanizmalarının geliştirilmesini ihtiyaç kılar. Ayrıca, *UNESCO Mission Statement*¹ (2017) iş birliğini ve farklı aktörlerin bir araya gelmesini destekler:

Özellikle kamu ve özel sektör ile sivil toplum kuruluşlarını içeren ortaklıklar yoluyla kentsel gelişmenin üye şehirler tarafından yaratıcılığın temel bir bileşeni haline getirilmesi için yürütülen girişimleri teşvik etmek ve geliştirmek (UNESCO, 2017).

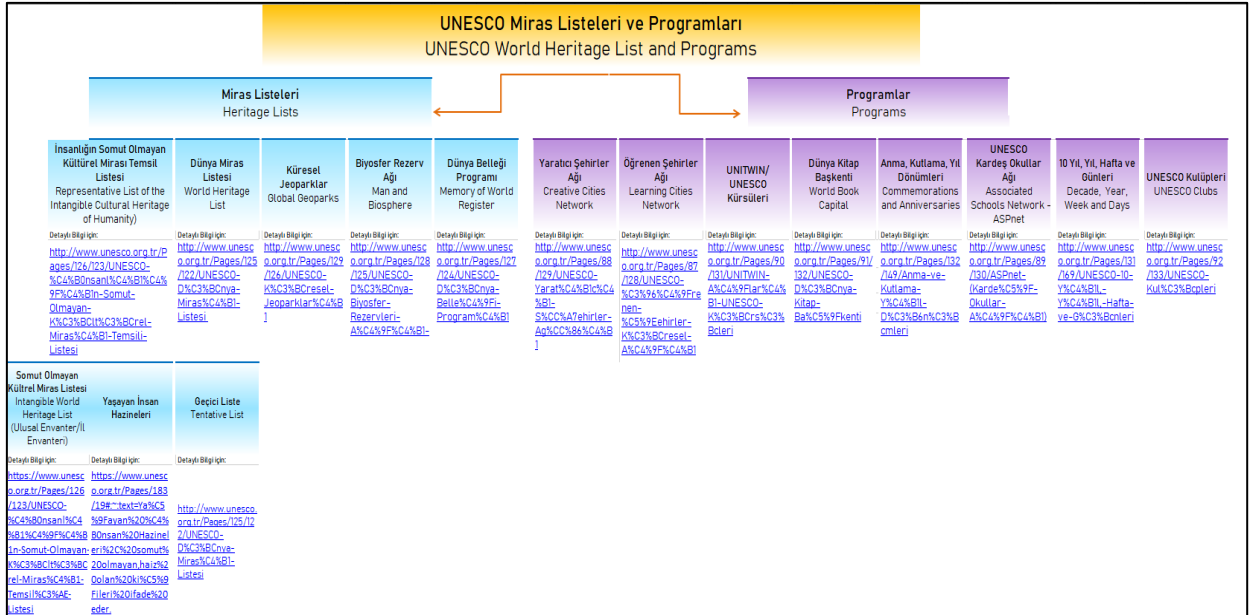
Kamunun, özel sektörün ve sivil toplumun yaratacağı sinerji, ortak bir amaç doğrultusunda bir araya gelen söz konusu aktörlerin belirlenen değerler ve ilkeler çerçevesinde kurumsallaşma sürecini başlatmaktadır. Barley ve Tolbert'a göre, "Kurumlar, toplumsal aktörlerin kategorilerini ve onların uygun davranışlarını ve

¹ Çalışmanın geri kalanında UNESCO Misyon Belgesi olarak ifade edilecektir. Bu çalışmada kullanılan söz konusu metnin (UNESCO Mission Statement, 2017) bölümlerinin gayri resmi çevirisi Begüm Kurt tarafından yapılmıştır. Bu çalışmada metne yapılmış olan tüm atıflarda belgenin çevirisinden kaynaklı uyumsuzluk olması durumunda İngilizce belge dikkate alınmalıdır. Bknz. https://en.unesco.org/creative-cities/sites/default/files/uccn_mission_statement_en.pdf

ilişkilerini tanımlayan ortak kurallar ve tiplendirmeler” iken (Barley & Tolbert, 1997, s. 96); Nişancı, Oğrak vd. kurumsallaşmayı şu şekilde ifade etmiştir:

Kurumsallaşma, bir örgüt veya işletmenin kişilerden bağımsız olarak kurallara, standartlara, prosedürlere sahip olması, değişen çevre koşullarını takip eden sistemleri kurması ve gelişmelere uygun olarak örgütsel yapısını oluşturması, kendisine özgü iletişim ve iş yapma yöntemlerini kültür haline getirmesi ve böylece diğer işletmelerden farklı ayırt edici bir kimliğe bürünmesi sürecidir (Nişancı, Oğrak, Kaya, Özçelik, & Düzgün, 2015, s. 178).

Kurumsallaşma, belli ilkeler ve prensipler üzerinden hedeflere yönelik olarak aktörlerin yerine yöntemin öne çıktığı süreçlerdir ve iş birliği ve diyalog çerçevesinde, sürecin şeffaf, açık, net ve hesap verilebilir olmasını sağlar.

Şekil 1. UNESCO Miras Listeleri ve Programları

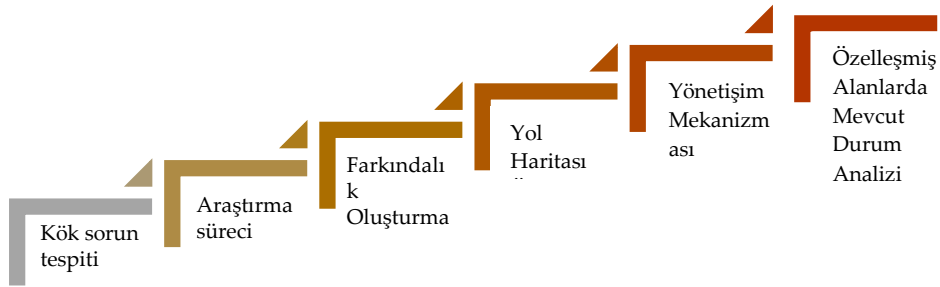
Kaynak: (UNESCO Türkiye Milli Komisyonu, 2021)².

Şekil 1’de beş miras listesi ve sekiz programdan oluşan UNESCO Miras Listeleri ve Programları görülmektedir. UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Miras Temsil Listesi (ulusalda Yaşayan İnsan Hazinesi ve Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi), UNESCO Dünya Miras Listesi (ulusalda Geçici Liste), UNESCO Küresel Jeoparkları, UNESCO Dünya Biyosfer Rezervleri Ağı ve UNESCO Dünya Belleği Programı UNESCO’nun miras listelerini temsil eder. UNESCO programları arasında ise UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı, UNESCO Öğrenen Şehirler Ağı, UNITWIN/UNESCO Kürsüleri, UNESCO Dünya Kitap Başkenti, Anma ve Kutlama Yıl Dönümleri, ASPnet Kardeş

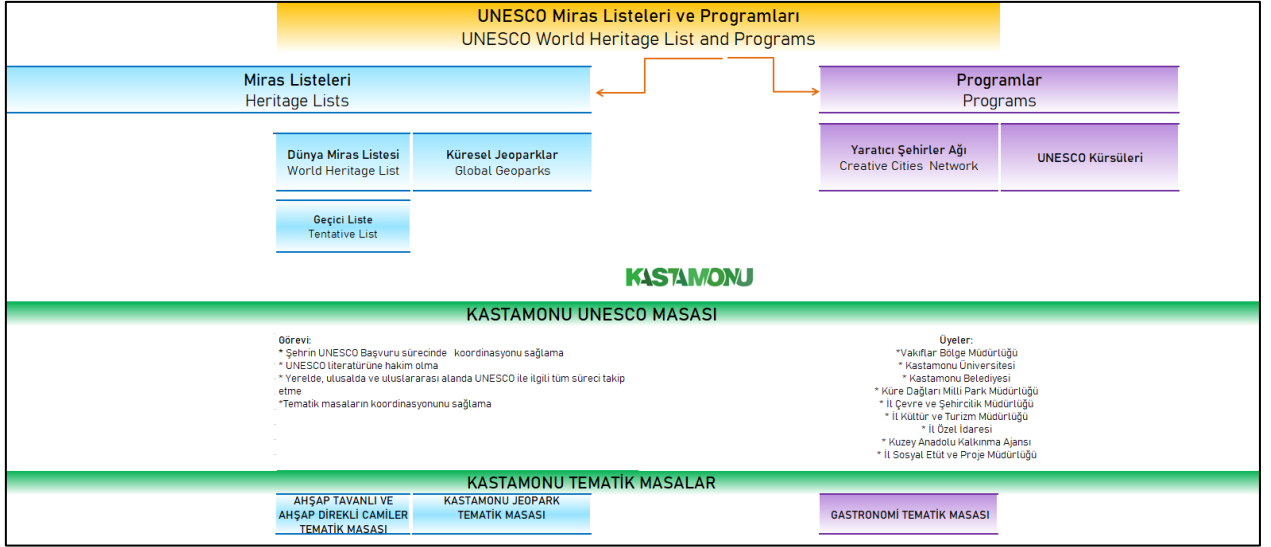
² İlgili tablo, UNESCO Miras Listeleri ve Programlarını bir bakışta görmek üzere UNESCO Türkiye Milli Komisyonu web sitesinden yararlanılarak hazırlanmıştır. Detaylar için UNESCO Türkiye Milli Komisyonu Miras Listeleri ve Programlarının yer aldığı web sitesine bakılabilir. Bknz. <https://www.unesco.org/tr/>

Okullar Ağı, UNESCO 10 Yıl, Yıl, Hafta ve Günleri ve UNESCO Kulüpleri yer almaktadır (UNESCO Türkiye Milli Komisyonu, 2021).

Kastamonu’da UNESCO çalışmalarının kurumsallaşma süreci, 2014 yılında UNESCO Türkiye Geçici Miras Listesi’nde yer alan Kasaba Köyü Mahmut Bey Camisi’nin UNESCO Dünya Miras Listesi’nde yer alması için gerekli çalışmaların ne olduğunun araştırılması ile başlamıştır. Bu çalışma, diğer UNESCO programları ve miras listelerine ilişkin farkındalık oluşturmaya başlamış ve kamu kurumlarına UNESCO Dünya Miras Listesi adaylık süreci ve UNESCO programları ve miras listelerine ilişkin bilgi vermek üzere 24 Haziran 2019 tarihinde Kastamonu’da bir UNESCO toplantısı gerçekleştirilmiştir. İlgili tüm paydaşlara UNESCO miras listeleri ve programlarına ilişkin alt yapı oluşturmak amacıyla yapılan toplantıda şehrin bu yönde nasıl bir çalışma yöntemi izlemesi gerektiğine ilişkin yol haritası önerisi sunulmuştur. Öneri neticesinde, UNESCO çalışmalarını takip etmek üzere 9 farklı kurumun temsilcisinden oluşan bir “Kastamonu UNESCO Masası” kurulmuştur. Böylece bir yönetim mekanizması ve ardından şehrin hangi miras listelerine ve programlarına başvurusunun uygun olacağı tespit etmek üzere çalışmalar başlamıştır. Bu çalışmalar neticesinde, şehrin uygun olduğu program ve miras listelerine yönelik uzmanlık düzeyinde çalışacak tematik masaların kurulması amaçlanmış olup 28 Ocak 2020 tarihinde tematik masalar kurulmuştur. Yukarıda özetlenen, Kastamonu’nun UNESCO Program ve Miras Listeleri ile ilgili çalışma yöntemi Şekil 2’de yer almaktadır. 2019 yılından bugüne Kastamonu UNESCO Masası ve tematik masalar toplantılarını düzenli olarak gerçekleştirerek sürece ilişkin tutanaklar ve almanak hazırlamıştır. Kastamonu UNESCO Masası, pek çok etkinliğe ev sahipliği yapmış, şehirde farklı paydaşlarla farkındalık toplantıları gerçekleştirmiş ve UNESCO’ya ilişkin pek çok alanda etkinliğe katılarak şehri temsil etmiştir. Bu doğrultuda hem ulusal da hem uluslararası farklı paydaşlarla network kurmuştur.

Şekil 2. Kastamonu UNESCO Çalışmaları Yöntemi

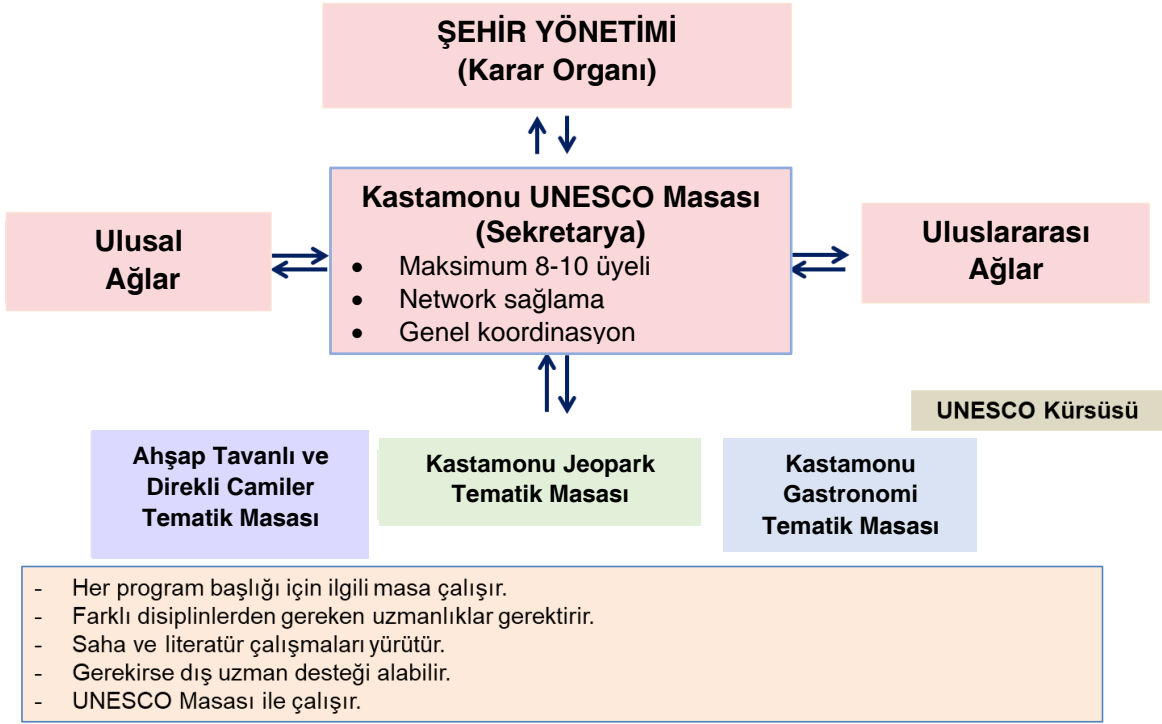

Şekil 3. Kastamonu UNESCO Masası ve Tematik Masalar³

Şekil 3'te, Kastamonu UNESCO Masası'nın Kastamonu Vakıflar Bölge Müdürlüğü, Kastamonu Üniversitesi, Kastamonu Belediyesi, Küre Dağları Milli Parkı X. Bölge Müdürlüğü, Kastamonu Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Kastamonu İl Özel İdaresi, Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı ve Kastamonu İl Sosyal Etüt ve Proje Müdürlüğü temsilcilerinden oluştuğu görülmektedir. Ayrıca şehrin hazırlandığı UNESCO Miras Listeleri ve Programları'na yönelik oluşturulan tematik masalar da Şekil 3'te yer almaktadır. Geçici listede bulunan Kasaba Köyü Mahmut Bey Camisi'nin Dünya Miras Listesi'nde yer alması için yürütülen çalışmalara yönelik Ahşap Tavanlı ve Ahşap Direkli Camiler Tematik Masası; Kastamonu Güney Karadeniz Jeoparkı projesinin Küresel Jeoparklar'a dahil olması için Kastamonu Jeopark Tematik Masası ve UNESCO Programları'ndan olan Yaratıcı Şehirler Ağı çalışmaları için Kastamonu Gastronomi Tematik Masası kurulmuştur.

³ Şekil 3'te, şehirde başlatılan UNESCO Miras Listeleri ve Programlarına yönelik kurumsallaşma çalışmaları gösterilmektedir. Şehirdeki çalışmaları koordine eden Kastamonu UNESCO Masası ile üç tematik masa yer almaktadır. Anadolu'daki Ahşap Tavanlı ve Ahşap Direkli Camiler, Dünya Miras Listesi için ve Kastamonu Güney Karadeniz Jeoparkı projesi, Küresel Jeoparklar için hazırlıkları devam etmektedir. Şehrin hazırlandığı bu iki miras listesinin çalışmalarını takip etmek üzere iki tematik masa kurulmuştur. Bununla birlikte, iki UNESCO programı için -Yaratıcı Şehirler Ağı ve UNESCO Kursüsü- çalışmalar devam etmektedir. Yaratıcı Şehirler Ağı gastronomi şehri başvurusu için hazırlık sürecini takip etmek üzere Gastronomi Tematik Masası kurulmuştur.

Şekil 4. Kastamonu UNESCO Masası ve Kastamonu Tematik Masaları

2019 yılından beri, şehirdeki UNESCO çalışmalarını Kastamonu UNESCO Masası ve tematik masalar yürütmektedir. Kastamonu UNESCO Masası şehirdeki tüm UNESCO çalışmalarını koordine etmek, şehirde miras listeleri ve programlarına yönelik farkındalık yaratmak, UNESCO'nun farklı program ve miras listeleri için başvuru süreçlerini yönetecek tematik masaları yönlendirmek ve şehir yönetimine söz konusu çalışmalara ilişkin süreçleri aktarmakla görevlidir. UNESCO Miras Listeleri ve Programlarına ilişkin tanıtıcı bilgi notu ile ilgili kamu kurum ve kuruluşlardan şehrin yetenekli olabileceği farklı alanlara ilişkin görüş talep edilmiştir. Bu görüşler doğrultusunda şehrin çalışacağı dört alan tespit edilip Kastamonu tematik masalarının kurulması için başlatılan çalışmalar neticesinde Şekil 4'te yer alan üç masa kurulmuştur. Tematik masaların görevi başvuru süreçlerine ve sonrasına yönelik ilgili alanda şehri hazırlamak ve teknik sürecin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi için gerekenleri belirlemektir. Kastamonu Gastronomi Tematik Masası'nda kamu-özel sektör-sivil toplumu da kapsayan pek çok farklı alandan temsilci yer almaktadır. 25'ten fazla kurumu kapsayan, 93 eylemli bir gastronomi eylem planı hazırlanmıştır. 2021-23 yıllarını kapsayacak olan eylem planı ilgili kurum ve kuruluşların görüşlerine sunulmuş ve nihai hale getirilmiştir. Kastamonu UNESCO Masası farkındalık çalışmaları doğrultusunda, Kastamonu Üniversitesi gastronomi temelinde bir UNESCO Kürsüsü kurulması için başvuru yapmıştır.

UNESCO'nun farklı programları ya da miras listelerine hazırlık sürecindeki Kastamonu'da, temelde kurumsallaşmayı destekleyen iki etmen öne çıkmaktadır: İş birliği kültürünün yaygınlaşması (diyalog) ve birlikte iş yapma kültürünün gelişmesi. Kalkınma dinamiklerini harekete geçiren bu iki temel bileşen, süreci başta yavaş sonrasında hızlanarak destekler. İş birliği kültürü ya da diyalog süreçleri, tüm

paydaşları bir araya getirerek sürecin olumlu-olumsuz yanlarını ortaya koymayı, süreçlerdeki iyileşmelere katkı sunmayı, nelerin önceliklendirileceğini, sınırlı kaynakların nasıl daha verimli kullanılacağını, eksikliklerin nasıl azaltılacağını, güçlenmesi gereken yönlerini, yöntemini ve daha pek çok konuya dair ayrıntıyı tartışmaya açarak tüm paydaşlarda farkındalık oluşturur. Tüm bu diyalog süreçleri şeffaf yönetişimi ve iyi organize olmuş birlikte iş yapma kültürünü geliştirir.

Birlikte iş yapma kültürü problemlerin giderek daha fazla aktörü etkilediği, karşılıklı bağımlılığın arttığı, tekil olarak çözülmesi mümkün olmayan, daha fazla kaynağa ihtiyaç duyulan sorunların çözümüne katkı sunar. Sorunlara ve çözümlerine ilişkin tüm aktörleri bir araya getiren ve enerjiyi bir yönde kanalize eden birlikte iş yapma kültüründe-her kurumun kendi sorumluluk alanında tekil olarak katkı sunması yerine-görev ve sorumluluk paylaşımlarının arttığı ve asimetrik bilginin azaldığı görülmektedir. 2016 yılında turizm tanıtım çalışmalarında eşgüdüm sağlanması için şehir tarafından hayata geçirilen Bütünleşik Turizm Projesi, paydaşların aktif katılımı ve iş birliğine yönelik olarak tasarlanmış ve Kastamonu Turizm Eylem Planı ile şehirde birlikte iş yapma kültürünü hayata geçirmiştir.

Kastamonu UNESCO Miras Listeleri ve Programlarına yönelik yöntem kurumsallaşma çalışmalarının daha sağlam bir şekilde ilerlemesini sağlamıştır. Şehrin yetenekleriyle örtüştüğü düşünülen dört alanda önemli ilerlemeler sağlamıştır. İlk olarak, geçici listede olan ve Kasaba Köyü Mahmut Bey Camisi'nin de içinde yer aldığı Anadolu'daki Ahşap Tavanlı ve Ahşap Direkli Camiler (Kastamonu, Konya, Ankara, Eskişehir ve Afyonkarahisar) T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın koordinasyonunda Türkiye'nin ilk seri başvuru adayı olarak 2022 yılı Dünya Miras Listesi'nde yer alması için çalışmalar yürütülmektedir. Kastamonu Üniversitesi, Kastamonu UNESCO Masası'nun farkındalık çalışmaları ile gastronomi alanında bir UNESCO Kürsüsü kurulması için başvuru yapmıştır. Cide, Şenpazar, Pınarbaşı, Azdavay, Doğanyurt, Ağlı, Küre, İnebolu, Bozkurt, Abana ve Çatalzeytin olmak üzere 11 ilçeyi kapsayan Kastamonu Güney Karadeniz Jeoparkı Projesi kurulmuş olup UNESCO Küresel Jeoparkları'na dahil olmak için hazırlıklar sürmektedir. Kastamonu'nun UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı gastronomi şehri olması için de çalışmalar devam etmektedir. Kastamonu Gastronomi Eylem Planı'nın hazırlanması ve hayata geçirilmesinde benzer süreçler mevcuttur. Kastamonu UNESCO Masası ve tematik masalar kurumsallaşma süreçlerinden hem iş birliği kültürünün geliştirilmesi hem de birlikte iş birliği yapma kültürünü olumlu etkilemiştir. Kurumsallaşmanın önemi kalkınma dinamiklerine yaptığı kapsayıcılık ve sürekliliği sağlamasıdır. Bu noktada yerel kalkınma süreçleri UNESCO çalışmaları kapsamındaki etkilerinin de değerlendirilmesi gerekir.

Kastamonu %65 orman varlığı, üç milli parka, pek çok endemik türe ev sahipliği yapan ve 170 km sahili ile doğa turizminde rekabetçiliği yüksek bir şehirdir. Yapılan memnuniyet araştırmalarında (2021), ziyaretçilerin %84'ü ilk defa geldiğini belirtirken, %42,95 ile en rekabetçi unsurun doğa olduğunu ifade etmişlerdir (KUZKA, 2021c, s. 13) (KUZKA, 2021a, s. 11). Bununla birlikte, Kastamonu gastronomisine yönelik olarak yapılan memnuniyet araştırmasında (2021), katılımcıların %80'i menüde bulunan yerel yiyecek çeşitliliğini yeterli bulurken; doğallık, lezzet ve hijyen açısından katılımcıların %78,4'ünün yemeklere ilişkin genel memnuniyet düzeyi yüksektir (KUZKA, 2021b, s.

9). Kastamonu’da artan ziyaretçi sayılarının sadece beklenti düzeylerini arttırmakla kalmayıp beklentileri değiştireceği düşünülmektedir. Bu nedenle, gastronomi gibi hem temel bir ihtiyaç hem de turizm deneyiminde memnuniyet düzeyini doğrudan etkileyecek bir faktörün rekabetçiliğinin artırılması önem arz etmektedir. Kastamonu Gastronomi Eylem Planı hazırlanırken UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağı Başvuru Formu maddelerinden yararlanılarak 7 bölüm olarak kategorize edilmiştir. Her bölümle ilgili maddelerin ana ve detay faaliyetler, sorumlu kuruluşlar ve açıklamalar eylem planında yer almaktadır. Şekil 5’te eylem planının bir örneği sunulmuştur.

P3: Ürünlere Erişilebilirlik, Pazarlama & Tanıtım			
(İLGİLİ KRİTER) EYLEMLER	DETAY FAALİYETLER	İLGİLİ KURUM KURULUŞ(LAR)	AÇIKLAMA
(K15) Yöresel yemeklere yönelik etkin tanıtım, pazarlama faaliyetleri ve erişilebilir olmaları	<ul style="list-style-type: none"> * Tanıtımı yapılacak ve Kastamonu ile özdeşleşecek yöresel yemeklerin belirlenmesi * Öncelikli yöresel yemeklerin restoran menülerinde olması * Pazarlama stratejisinin geliştirilmesi * Türkiye Kültür Portalı “Geleneksel Mutfak” bölümüne ve Go Turkey Platformuna görseller gönderilmesi 	<ul style="list-style-type: none"> • Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü • Kastamonu Ticaret ve Sanayi Odası • Kastamonu Esnaf ve Sanatkarlar Odası • Slow Food Kastamonu 	<ul style="list-style-type: none"> *Kastamonu gastronomisi için tanıtım stratejisi oluşturulması *Portalda yer verilecek ürünlerin tespiti, ilgili görsellerin tespiti ve yayınlanması için gerekli çalışmaların yapılması
(K15) Yıldız Ürünlerin Bilinirliği (Sarımsak, Pastırma, Siyez vb.)	<ul style="list-style-type: none"> * Kastamonu yıldız ürünlerinin tespiti * İlgili ürünlerin ayırt edici özelliklerine ilişkin farkındalık oluşturmaya yönelik tanıtım çalışmaları * Türkiye Kültür Portalı “Geleneksel Mutfak” bölümüne ve Go Turkey Platformuna görseller gönderilmesi 	<ul style="list-style-type: none"> • Kastamonu Üniversitesi • Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü • Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı • Slow Food Kastamonu 	<ul style="list-style-type: none"> *Kastamonu gastronomisi için tanıtım stratejisini oluşturulması *Slow Food Ark of Taste’de yer almaları (En az 12 ürün) *Portalda yer verilecek ürünlerin tespiti, ilgili görsellerin tespiti ve yayınlanması için gerekli çalışmaların yapılması
(K15) Coğrafi İşaretili Ürünlere Pazarlama Stratejisi ve Erişilebilirliğin Sağlanması	<ul style="list-style-type: none"> * Coğrafi işaretili ürünlere yönelik yerelde farkındalık çalışmaları * Ulusalda ayırt edici özelliklerini içerecek şekilde tanıtım faaliyetleri 	<ul style="list-style-type: none"> • Kastamonu Valiliği • Kastamonu İl Tarım ve Orman Müdürlüğü • Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı 	<ul style="list-style-type: none"> *Yerelde coğrafi işaretili ürünlere yönelik basında yazılar *Kadınlara, kamu kurumu çalışanlarına yönelik Kastamonu coğrafi işaretili ürünlerin özellikleri ve aslına uygun şekilde tercih edilmesi için tüketici davranışlarını yönlendirecek tanıtım ve kampanyalar *Coğrafi işaret tanıtım ve pazarlama stratejisi oluşturulması

Şekil 5. Kastamonu Gastronomi Eylem Planı Örneği

Kaynak: (Kastamonu Gastronomi Tematik Masası, 2021, s.13.)

Kastamonu Gastronomi Eylem Planı ve Yerel Kalkınma Süreci

2000'lerle giderek hızlanan küreselleşme süreci, pek çok aktörün ve alanın birbirleriyle çok daha hızlı etkileşim halinde olmasına yol açarken sürecin etki düzeyini ve boyutunu da artırmıştır. Birçok alanda avantajlar sağlayan bu durum, sorunların çözümünde aktörleri iş birliği içerisinde hareket etmeye yönlendirirken uluslararası kurumları da kalkınma süreçlerini desteklemeye, iş birliğini ve networkü artırmaya daha fazla teşvik etmektedir. Uluslararası kurumlar, şeffaflığın sağlanması, kurumsallaşmaya katkı, ortak değerler ve amaçlar üzerinden ilerleme, beşerî sermayenin güçlendirilmesine yönelik hibe ve çeşitli destek mekanizmaları ile yerel kalkınma özelinde pek çok aktörde davranış değişikliğini teşvik etmektedir.

37C/4 2014-2021 UNESCO Orta Vadeli Strateji Planı'nda (2014) da belirtildiği üzere, uluslararası alanda çok hızlı bir değişim ve bu değişimin beraberinde getirdiği belirsizlikler mevcuttur. Son 70 yılda dünya nüfusunun yaklaşık üçe katlanması, iklim değişikliğinin kalkınma süreçleri üzerindeki baskısı, nitelikli eğitime ulaşma, kültürel yaşama dahil olma gibi pek çok alandaki eşitsizlikler bu belirsizlikleri yaratan durumlardan bazılarıdır (UNESCO, 2014, s. 25). Tüm bu artan sorunların çözümünde kurumsallaşma ve iş birliğinin yanı sıra yaratıcılık önemli bir unsur haline gelmektedir. UNESCO, "insan kapasitesi olarak anlaşılan yaratıcılığı, sorunların çözümünde hayal gücünü ya da buluşları kullanan...eşsiz bir yenilenebilir kaynak" olarak tanımlamaktadır (UNESCO, 2013, s. 38).

UNESCO YŞA programı da kültür, yaratıcılık ve mekânsal düzlemlerin kesişimi ile yerel kalkınmaya katkı sunmayı amaçlamaktadır. Her bir yaratıcı alanı, farklı kültürlerin nasıl yorumladığı ki burada kastedilen hiyerarşik ya da olumsuz bir konumlanmadan ziyade her bir kültürün belli bir alanda çevresiyle olan ilişkilerini yorumlarken gösterdikleri yaratıcılık düzeyleridir. Bu durum aynı zamanda Ağ'a dahil olan şehirleri bir araya getirerek farklı iyi uygulamaları görmelerini, iş birliğini teşvik etmeyi, kültürel değerlerini yaşatmayı ve korumayı amaçlar.

Başlangıçta daha sınırlı bir alan içerisindeki kültür, özgünlük ve yaratıcılık, Ağ'a dahil olunursa şehrin ya da kültürel/doğal varlığın etkileşimini artırarak uluslararası alanda da tanınırlığının artmasına katkı sağlar. Turizm gibi kitlelerin hareket halinde olduğu sektörlerde, farklı kültürleri merak eden turistler için eşsiz bir deneyim fırsatı sunar. Kültürün, otantikliğini, yaşamla iç içeliğini sürdürdüğü ve yaratıcılıkla birleştiği ölçüde hem daha rekabetçi olacağı hem de özgünlüğünü koruyacağı beklenmektedir. Özellikle benzer trendlerin etkisi altında olan mekanlar yerine, turistler için kendi özgün değerlerini koruyarak standardizasyon sağlayan şehirlerin turizm hareketliliğinden olumlu şekilde etkileneceği öngörülmektedir. Gittiği her yerde benzer aktivitelerde bulunan, benzer mekanlara, hediyelik ürünlere, sunum ve lezzetlere maruz kalan ziyaretçiler için yaratıcılık ve kültürel özgünlüğü temel alan bir kalkınma programı şehirlerin kendilerine uygun olduğunu düşündükleri temalarda rekabetçiliğini artırmaya yönelik çalışmaları hızlandıracağı beklenmektedir. Bu bağlamda, yedi yaratıcı temadan birinde başvuru yapacak olan şehir, kültürel değerleri ile evrensel nasıl katkı yapacağını ortaya koyar. UNESCO YŞA gibi uluslararası ağlara dahil olmak için yapılan çalışmalar aktörleri mevcut durumlarını tarafsız bir şekilde değerlendirmeye,

eksikliklerini tespit etmeye, mobilizasyona ve farklı aktörlerle etkileşime yönlendirdiği için kalkınma süreçleri üzerinde olumlu etki yaratır.

Temalarla ilgili kültürün yaşam içerisindeki etkinliği ve bu kültürün refahı nasıl etkilediği önem arz eder. Bu doğrultuda, UNESCO YŞA Misyona Beyan'ında (2017) altı amaç üzerinde durulmaktadır. İlki, "Sürdürülebilir kalkınmanın stratejik bir faktörü olarak yaratıcılığı tanıyan şehirler arasında uluslararası iş birliğini güçlendirmek" (UNESCO, 2017) olarak tanımlanırken; UNESCO YŞA Başvuru Formu'nda ise 10. Başlık altında 4., 16. ve 18. Maddeler, çeşitli uluslararası iş birliği ve girişimleri, seminer ve etkinlikleri destekleyici niteliktedir (UNESCO, 2021, s. 6-8). Misyonda ve başvuru forumunda belirtildiği üzere iş birliklerini ve networkü güçlendirmeyi ve iyi uygulama örneklerini tanımayı esas alan ifadeler, kitlelerin mobilizasyonunu sağlamaya, farklı aktörleri ve farklı kültürleri birbirlerine tanıtmaya, asimetric bilgiyi azaltmaya yöneliktir. Bu doğrultuda, Kastamonu Gastronomi Eylem Planı'nda yer alan faaliyetler özellikle kültür turizmini tetikleyip kitleleri bir araya getirmeyi amaçlamaktadır. Şehir, bir sivil toplum girişimi olan gastronomi festivalini-Kastrofest'i 2019 yılında hayata geçirmiştir. Salgın nedeniyle ara verilmiş olan festivalin 2022 yılından itibaren yeniden yapılması planlanmaktadır. Bununla birlikte, uluslararası bir sivil toplum inisiyatifi olan ve temiz, adil gıda mottosuyla öne çıkan Slow Food hareketine Kastamonu'da bir Slow Food topluluğu ile dahil olmuştur. Hem iklim değişikliği hem biyoçeşitliliğin giderek azalması hem de artan çevre kirliliği sürdürülebilir kalkınma için önleyici faaliyetleri birer tercih değil zorunluluk haline getirmektedir. Bu sorunların azaltılmasına yönelik bireysel davranış değişikliklerine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu değişimi yaratabilecek en önemli etken, farkındalığın, bilgi ve deneyim paylaşımının artması olduğundan düzenlenecek sempozyum, seminer, uluslararası iş birliği ve girişimler yerel ve sürdürülebilir kalkınmaya katkı sunacaktır.

Ayrıca 2030 Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları doğrultusunda "Amaç 17- Amaçlar İçin Ortaklıklar" ve alt başlıkları da benzer iş birliği ve ortaklıkları destekler niteliktedir:

17.9. Kuzey-Güney, Güney-Güney ve üçlü iş birliği aracılığıyla tüm Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin uygulanabilmesi adına ulusal planları desteklemek amacıyla gelişmekte olan ülkelerdeki etkili ve hedeflenen kapasite geliştirme uygulamaları için uluslararası destek sağlanması (UNDP Türkiye, n.d.(a))

17.16. Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine özellikle gelişmekte olan ülkeler olmak üzere bütün ülkelerde ulaşılmasının desteklenmesi için bilgi, uzmanlık, teknoloji ve finansal kaynakları seferber eden ve paylaşan çok paydaşlı ortaklıklar tarafından tamamlanan Sürdürülebilir Kalkınma için Küresel Ortaklıkların çoğaltılması (UNDP Türkiye, n.d.(a))

İş birliklerini güçlendirmek sürdürülebilir kalkınma hedeflerini desteklerken farklı katmanlardaki aktörlerin diyalog kurmasını sağlar. İş birlikleri dayanışma ve bilgi paylaşımını artırırken kültürel farkındalıklar kitlelerin hareketliliğini olumlu etkilemektedir. Kastamonu bu süreçte doğrudan uluslararası etkileşimi henüz

sağlamamış olmakla birlikte, Ağ'a dahil olan Gaziantep ve Afyonkarahisar ile deneyim paylaşımında bulunmuştur.

Bir diğer amaçta, şehirde ilgili tüm aktörlerin bir araya gelerek iş birliği ve dayanışma ortamını kurmasını da desteklemektedir. UNESCO Misyon Beyan'ındaki ifadede de benzer amaçlar hedeflenmektedir:

Özellikle kamu ve özel sektör ile sivil toplum kuruluşlarını içeren ortaklıklar yoluyla kentsel gelişmenin üye şehirler tarafından yaratıcılığın temel bir bileşeni haline getirilmesi için yürütülen girişimleri teşvik etmek ve geliştirmek (UNESCO, 2017).

Benzer şekilde, 2030 Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları doğrultusunda "Amaç 17- Amaçlar İçin Ortaklıklar" ve alt başlığı "17.17. Ortaklıkların deneyim ve kaynak sağlama stratejileri paydasına dayanan kamu, kamu-özel ve sivil toplum ortaklıklarının teşvik edilmesi ve desteklenmesi" olarak yer alır (UNDP Türkiye, n.d.(a)).

UNESCO YŞA Başvuru Formu'nda 10. başlık altındaki 3., 12. ve 13. maddeler dezavantajlı ve kırılgan gruplara, farklı paydaşların iş birliğine ve sivil toplumun etkinliğine yöneliktir (UNESCO, 2021, s. 6-7). Hem misyon belgesinde hem başvuru formu ve sürdürülebilir kalkınma amaçları arasında şehirde farklı aktörlerin iş birliği içerisinde hareket etmesine önem verilmektedir. Kastamonu turizm eylem planı kapsamında pek çok aktör birlikte iş yapmakta ve projelerle bu kültürü geliştirmektedir. Eylem Planı'nda özellikle sivil toplumu ve kadınların aktif rol aldığı alanları güçlendirmeye yönelik pek çok faaliyet bulunmaktadır. Özellikle girişimcilik kültürünün oluşturulması ve geliştirilmesine yönelik çalışmalar desteklenmektedir. Kastamonu gastronomisinde kadınlar aktif bir şekilde rol almaktadır. Kastamonu'da tarım ve hayvancılık geçim kaynakları içinde önemli yer tutmakta ve yöresel pazarlara ürününü satmaya getirenlerin çoğunluğunu kadınlar oluşturmaktadır. Benzer şekilde, kadın kooperatifleri ilgili alanda aktif şekilde faaliyet yürütmekte, Slow Food Kastamonu'da da kadınlar önemli rol oynamaktadır. Bununla birlikte, kamu-özel sektör, üniversite-özel sektör, kamu-üniversite iş birliği şehirde oldukça yaygındır. Pek çok farklı kurumdan temsilcisi olan ve coğrafi işaretli ürünlere yönelik çalışan komisyon örnek olarak verilebilir. Taşköprü sarımsağı, siyez buğdayı, pastırma gibi coğrafi işaretli ürünleriyle öne çıkan şehirde komisyonun kurulması ile patentli ürün sayısı hızla artmıştır.

UNESCO Misyon Beyanı'nın üçüncü amacı "kültürel faaliyetlerin, malların ve hizmetlerin yaratılmasını, üretilmesini, dağıtılmasını ve yayılmasını güçlendirmek"tir (UNESCO, 2017). İlgili amaca yönelik UNESCO YŞA Başvuru Formu'nda 10. başlık altındaki 4., 5., 6. ve 7. maddeler eğitim kurumlarının, seminerlerin, konferans ve benzer destekleyici faaliyetlerin olup olmadığına yöneliktir (UNESCO, 2021, s. 6). Hayat boyu öğrenme, resmi ya da kurs olarak verilen eğitimler hem ilgiyi korumayı sağlarken hem de profesyonel olarak meslek edindirilmesine katkı sunar. Nitelikli insan kaynağı yetiştirmek ve süreklilik sağlamak (beşerî sermayenin bölgede kalması ya da sahip olunan imkanlarla beşerî sermayenin bölgeye çekilmesi) hem şehrin hem de çevre illerin kalkınmasını destekler. Bu kapsamda, gastronomi eylem planında farklı hedef

gruplarına yönelik etkinlikler, yarışmalar, eğitim faaliyetleri, workshoplar planlanmıştır. Ayrıca gastronomiye ilişkin şehirde pek çok aktif eğitim alanı yer almaktadır.

UNESCO Misyon Beyanı dördüncü amacı, “Kültür sektöründeki profesyoneller ve yaratıcılar için fırsatları genişletmek ve inovasyon ve yenilik merkezleri geliştirmek”tir (UNESCO, 2017). UNESCO YŞA Başvuru Formu’nda 10. başlık altında yer alan 8.,9. ve 10. maddeler şehirdeki araştırma merkezleri, ihtisas kurumları, uygulama alanları gibi tesislerin varlığına yöneliktir (UNESCO, 2021, s. 6-7). Yaratıcı tema, şehirdeki mekânsal yayılımı, yerelin yaşamında ilgili temanın ne kadar yer kapladığını, nitelikli beşerî sermaye yetiştirmek için mekanların yaygınlığını ve söz konusu mekanların aktifliğini gösterir. Şehir merkezinde Kastamonu Üniversitesi Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü, Kastamonu Belediyesi’nin tarihi Acemhanı’nı bir gastronomi merkezine dönüştürme projesi, Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı’nda Gücüm Emeğim Platformu, şehir merkezinde üniversitenin sahibi olduğu Yücebiyıklar Konağı, Kastamonu Halk Eğitim Merkezi ve Akşam Sanat Okulları gibi farklı uzmanlık kurumları, platformları ve programları bulunur. Bu kurumlar gastronomi özelinde pek çok eğitim ve farkındalık çalışması yürütmektedir. Ayrıca mekanların tamamı şehir merkezinde ve kolayca erişilebilir noktalardadır.

UNESCO Misyon Beyanı amaçlarından beşincisi “Özellikle marjinal veya savunmasız gruplar ve bireyler için kültürel mal ve hizmetlerden yararlanmanın yanı sıra kültürel yaşama erişimi ve katılımı iyileştirmek” olarak ifade edilmiştir (UNESCO, 2017). İlgili amaca ilişkin UNESCO YŞA Başvuru Formu’nda yer alan 10. başlık altındaki 11.madde özellikle dezavantajlı ve farklı toplumsal grupların ilgili temada ne kadar aktif rol aldıklarına yöneliktir (UNESCO, 2021, s. 7). Herhangi bir yaratıcı faaliyetin mümkün olduğu kadar toplumun tüm kesimlerini kapsaması ve yaşamlarına olumlu etki yapması beklenir. Kastamonu Gastronomi Eylem Planı’nda çocuklara ve gençlere yönelik gastronomiye olan ilgiyi yoğunlaştıracak ve şehrin bir geleneği haline getirecek pek çok faaliyet bulunmaktadır. Benzer şekilde yaşlılara yönelik nesiller arası geleneklerin aktarılması amacıyla etkinliklerin düzenlenmesi planlanmıştır. Şehirdeki yabancı uyruklu öğrencilerin kendi mutfaklarını tanımayı öne çıkaran gastronomi faaliyetleri düzenlenerek farklı kültürlerin gastronomi lezzetlerini deneyimleme ve kültürleri tanıma imkânı olacaktır.

UNESCO Misyon Beyanı amaçlarından altıncısı “Kültür ve yaratıcılığı yerel kalkınma stratejilerine ve planlarına tam olarak entegre etmek” (UNESCO, 2017) iken; benzer şekilde 2030 Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları doğrultusunda “Amaç-11 Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar” yaratmayı amaçlamaktadır:

11.a. Ulusal ve bölgesel kalkınma planlamasını güçlendirerek kentsel, kent çevresindeki ve kırsal alanlar arasındaki olumlu ekonomik, sosyal ve çevresel bağlantıların desteklenmesi (UNDP Türkiye, n.d.(b))

UNESCO YŞA Başvuru Formu’nda 10. Başlık altındaki 14., 15., 16. ve 17. maddeler ilgili temayı geliştirmek üzere alınan önlemler, tedbirler ve programları kapsamaktadır (UNESCO, 2021, s. 7). Bu maddelere yönelik olarak eylem planında çeşitli faaliyetler

bulunmaktadır. Özellikle hizmet sektörünün geliştirilmesi, iyileştirilmesi, ürün standardizasyonunun sağlanması ve kalitesinin artırılması, ürünlere erişilebilirlik, pazarlama ve tanıtım, sektörel entegrasyon, ürün çeşitliliğinin sağlanması gibi pek çok konuda hem kreatörleri desteklemek hem de gastronomi alanına yönelik iyileştirmeler yapılması hedeflenmektedir. Tüm bu faaliyetler atomize halde, dağınık ve parçalı yapıdaki aktörlerin bütüncül, sağlıklı bir ekosistem oluşturmasına katkı sunar. İlgili faaliyetler özellikle sürdürülebilir kalkınmaya yönelik olarak sıfır atık, kaynak verimliliği, iyi tarıma yönelik farkındalık oluşturmayı hedeflerken, eğitimler hizmet sektörünün rekabetçiliğini artırmayı amaçlamaktadır.

Sonuç

Küreselleşme süreci pek çok sektör ve aktörü birbiriyle etkileşim halinde olmaya yönlendirmektedir. Özellikle artan rekabet baskısı hem standartları yükseltirken hem de bu standartları korumayı zorunlu kılmaktadır. Turizm sektörü ve destinasyon yönetimine ilişkin de benzer koşullar geçerlidir. Son 15 yılda uluslararası kurumların programlarına yapılan başvurular göz önünde bulundurulduğunda, şehirler marka değerini artıran, belirli standartlara sahip olmaya ve onları korumaya yönlendiren uluslararası programların bir parçası haline gelmeye daha fazla gönüllü oldukları görülmektedir.

Türkiye’de UNESCO Miras Listeleri ve Programları ve özellikle de Yaratıcı Şehirler Ağı, şehirlerin başvuru hazırlıklarının devam ettiği önde gelen programlardan biridir. Sürdürülebilir kalkınma amaçlarını ve yerel kalkınmayı da ön planda tutan program, kurumsallaşma ve iş birliği kültürünü geliştirmeyi desteklerken yaratıcılığı programın merkezine almaktadır. Kastamonu da UNESCO çalışmalarını kurumsallaşma ve iş birliği üzerine kurmuştur. Farklı kurumların temsilcilerinin yer aldığı Kastamonu UNESCO Masası ve tematik masalar pek çok alanda farkındalık yaratıp network sağlamaktadır. Sorunların birden fazla aktörün dahiliyle çözülebilmesi, kapsayıcı olması, yerel kalkınmaya harekete geçirebilmesi için iş birliği ve birlikte iş yapma kültürünün gelişmesine duyulan ihtiyaç, bu ve benzeri kurumsallaşma çalışmalarında öne çıkmaktadır. Öte yandan, UNESCO Masası ve tematik masalar ile kurumsallaşan çalışmalar üç farklı alanda devam etmektedir. Kasaba Köyü Mahmut Bey Camisi’nin de yer aldığı Anadolu’daki Ahşap Tavanlı ve Ahşap Direkli Camiler seri başvurusuyla Dünya Miras Listesi’nde yer alması için, Kastamonu’da 11 ilçeyi kapsayan Kastamonu Güney Karadeniz Jeoparkı projesi UNESCO Küresel Jeoparkları adaylığı için, Yaratıcı Şehirler Ağı gastronomi şehri olmak için hazırlıkları devam etmektedir.

Yerel kalkınma açısından değerlendirildiğinde ise YŞA, yaratıcılığı merkezine alan ve kültür üzerinden özgünlüğü koruyarak şehirlerin ilgili tema alanında çalışmalarını teşvik eder. YŞA başvuru formu incelendiğinde pek çok farklı başlık altında bir ekosistemi destekleyecek faaliyetlerin, tedbirlerin, prensiplerin ve önlemlerin olduğu görülmektedir. Kastamonu, Gastronomi Eylem Planı ile bu doğrultuda çalışmalar yürütmektedir.

Kaynakça

- Barley, S., & Tolbert, P. (1997). Institutionalization and Structuration: Studying the Links between Action and Institution. *Organization Studies*, 18(1), 93-117.
- Forleo, M. B., & Benedetto, G. (2020). Creative Cities of Gastronomy: towards relationship between city and countryside. *International Journal of Gastronomy and Food Science*, 22, 1-18.
- Kastamonu UNESCO Masası. (2021). *Kastamonu Gastronomi Eylem Planı (2021-2023)*. Kastamonu.
- KUZKA. (2021a). *Kastamonu Destinasyon Beklenti ve Memnuniyet Araştırması*. Ankara.
- KUZKA. (2021b). *Kastamonu Yeme-İçme Tesisleri Beklenti ve Memnuniyet Araştırması*. Ankara.
- KUZKA. (2021c). *Kastamonu Kanyonlar Bölgesi Beklenti ve Memnuniyet Araştırması*. Ankara.
- Nişancı, Z., Oğrak, A., Kaya, A., Özçelik, S., & Düzgün, H. (2015). Kurumsallaşma, Kurumsal Kuram ve Kurumsal Yönetim: Kavramlar Arası Farklılıklar ve Biçimselleşme. *Turgut Özal Uluslararası Ekonomi ve Siyaset Kongresi - III*, (s. 174-187). Malatya.
- UNDP Türkiye. (n.d.(a)). *Sürdürülebilir Kalkınma İçin Küresel Amaçlar*. Eylül 22, 2021 tarihinde <https://www.kureselamaclar.org/amaclar/amaclar-icin-ortakliklar/> adresinden alındı
- UNDP Türkiye. (n.d.(b)). Eylül 22, 2021 tarihinde *Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar*: <https://www.kureselamaclar.org/amaclar/surdurulebilir-sehirler-ve-topluluklar/> adresinden alındı
- UNESCO. (2013). *37 C/4 Draft Medium-Term Strategy 2014-2021*. 10 2021, 11 tarihinde <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000220031> adresinden alındı
- UNESCO. (2014). *37C/4 Medium-Term Strategy 2014-2021*. 10 2021, 07 tarihinde <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000227860> adresinden alındı
- UNESCO. (2017). *Mission Statement*. 09 22, 2021 tarihinde Creative Cities Network Management Documents: https://en.unesco.org/creative-cities/sites/default/files/uccn_mission_statement_en.pdf adresinden alındı
- UNESCO. (2018a). *UNESCO Millî Komisyonlar Tüzüğü*. 10 10, 2021 tarihinde UNESCO Türkiye Milli Komisyonu: <https://www.unesco.org.tr/Pages/98/151/UNESCO-Mill%C3%AE-Komisyonlar-T%C3%BCz%C3%BC%C4%9F%C3%BC> adresinden alındı
- UNESCO. (2018b). *UNESCO Tarihi*. 10 07, 2021 tarihinde UNESCO Türkiye Millî Komisyonu: <https://www.unesco.org.tr/Pages/99/2> adresinden alındı
- UNESCO. (2021). *2021 Application Form*. Eylül 21, 2021 tarihinde Creative Cities Network Call For Application: <https://en.unesco.org/creative-cities/content/call-applications> adresinden alındı
- UNESCO Türkiye Milli Komisyonu. (2021). <https://www.unesco.org.tr/> adresinden alındı
- UNWTO. (2020). *International Tourism Highlights, 2020 Edition*. UNWTO eLibrary: <https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/9789284422456> adresinden alındı